

Bolly..wat?

Bollywood!

**Indische dansstijl
kent steeds meer fans**

De dansstijl Bollywood is in Groot Brittannië al enkele jaren enorm populair, wat oorspronkelijk voor een groot deel toe te schrijven viel aan de talrijke Britse inwoners van Indische afkomst.

Maar wat jarenlang in het algemeen toch meer als een bepaalde specialisatie van Oriëntaalse dans beschouwd werd, bleek zich onlangs op de dansbeurs Move-It in Londen ontpopt te hebben tot een volwaardige, zelfstandige en ontzettend geliefde dansvorm.

Deze Indische dansstijl spreekt blijkbaar een heel breed publiek aan: van jong tot oud, van klassieke ballerina tot streetdancer, van amateur tot professional.

De echte Bollywood-gekte die momenteel in Groot-Brittannië heerst, heeft Vlaanderen nog niet bereikt, maar we kunnen niet ontkennen dat Bollywood in onze contreien aan een serieuze opmars bezig is.

De dansscholen waar cursussen Bollywood gedoceerd worden zijn nog schaars, maar de workshops rijzen als paddenstoelen uit de grond. En zoals u weet zijn workshops slechts het begin. Wanneer er voldoende mensen geschoold zijn via dansstages duikt de nieuwe dansstijl razendsnel op in het dansmilieu.

Daarom dit artikel, zodat u zich in september bij het inschrijven voor een nieuwe danscursus niet hoeft af te vragen "Bolly...wat?"

Made in Bollywood

Bollywood is de bijnaam voor de Indische filmindustrie. Het is een samenvoegsel van de stedennamen Bombay (het huidige Mumbai) en Hollywood (het fameuze centrum van de Amerikaanse filmindustrie).

In Bollywood worden massa's films per jaar afgeleverd. Het is, gemeten aan het aantal geproduceerde films, de grootste filmindustrie ter wereld. De films, in het algemeen levendige musicals met tijdloze verhalen over liefde en onrust, laten zich kenmerken door een zeemzoetige, romantische stijl met zeer mooie mannen en vrouwen en met vaak typische "good and bad" figuren. De held of heldin is vaak omringd door een groep dansende supporters, meestal van hetzelfde geslacht. Het decor is dikwijls een prachtig natuurlandschap of majestueuze architecturale gebouwen. De taal is Hindi, hoewel Engelse ondertiteling gebruikelijk is. Het is echter niet nodig de taal te kennen om van deze films te kunnen genieten, zodat ze buiten India eveneens een grote populariteit kennen. Films uit Bollywood hebben hun eigen interne logica en kunnen even surrealistisch zijn als musicals uit Amerikaanse of Europese studio's. De meeste acteurs zijn uitstekende dansers, maar slechts weinige zijn echte zangers. De muziek is dan ook meestal van tevoren opgenomen door professionele zangers (die ook hun eigen schare fans hebben), waarna de acteurs er later overheen playbacken.

Bollywood films bieden het publiek echt waar voor hun geld: een gemiddelde film duurt drie uur, zonder pauzes. De plots zijn meestal melodramatisch: dramatische wendingen van het lot, gescheiden tweelingen die elkaar terugvinden, armen die rijk worden door een onverwachte gift, twee geliefden die elkaar na jaren terugvinden, corrupte politici die een harteloze straf krijgen,...

Bollywood dancing

Een Bollywoodfilm zou geen Bollywoodfilm zijn zonder een flinke dosis muziek en dans. Deze dansen gaan van zeer klassiek (oude films) tot zeer modern (hedendaagse films). De klassieke, traditionele Indische dansen als basis ingrediënt worden vermengd met Westerse dansen zoals streetdance en Arabische dansen zoals buikdans. Maar ook salsa en Afrikaanse dans worden er aan toegevoegd. Deze mix resulteert in een vloeiende, swingende, energieke dans met een Bollywoodiaanse dosis kleuren en vrolijkheid. Het zou oneerbiedig zijn om het woord 'kitch' in de mond te nemen.

Waarom is dansen zo cruciaal voor Bollywood?

Mensen in India groeien op met musicals. De muziek in de Bollywood producties is vaak belangrijker dan de film zelf, zelfs in die mate dat wanneer de muziek niet gesmaakt wordt, de film een flop van formaat wordt, ongeacht de inhoud.

Choreografen zijn de andere noodzakelijke factor voor het al dan niet slagen van de Bollywood-film. Choreografen zijn vaak ook de regisseurs van de film. Het is dus duidelijk dat muziek en dans de film kunnen maken of kraken.

Het Bollywood-publiek wil niet enkel acteren zien; ze willen spektakel waarbij dansen cruciaal is.

Marijke Dierick sprak met Maya Sopera

Voor Maya is dansen meer dan alleen maar dansen. Het is het startpunt voor verder cultureel onderzoek en bovenal voor begrip van andere culturen. Het centrale punt in dit onderzoek is de context van de dans op zich: waar, door wie en hoe wordt de dans 'gedanst'.

Maya Sopera is één van de weinige dansdocenten in Vlaanderen die zich vanuit haar professionele kennis over Indisch dansen verdiept heeft in Bollywood, de Indische dansstijl die een ware hype is in de buurlanden en die stilaan Vlaanderen veroverd. Wij trachten in een interview met haar meer te weten te komen over de nieuwe danstrend "Bollywood".

Op vijfjarige leeftijd werd de in Gent wonende Maya Sopera (30) door haar moeder ingewijd in de Oriëntaalse dans en Indische tempeldans. Deze eerste danspasjes vormden de basis voor een lange en professionele training in Arabische dansen. Zo volgde ze Indische zigeunerdans, klassiek ballet, hedendaagse dans, flamenco, traditionele dansen uit Noord-Afrika en het Midden-Oosten, Boliviaanse dans en andere dansstijlen van het Latijns-Amerikaans continent.

Maya startte Bharata Natyam (klassieke Zuid-Indische dans) op zesjarige leeftijd. Gedurende 20 jaar doceerde Jetty Roels haar deze Indische dans. Musicus Mahabub Khan van de bekende groep Musafir introduceerde haar in een tweede dansstijl, Sopera dans, een zigeunerdans van Rajasthan.

Maya Sopera was zestien toen ze haar arangement deed (een soort eindexamen voor de klassieke Indische tempeldans). In België begon ze op dezelfde leeftijd met het doceren van dansen uit Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Later gaf ze ook Indische dansstages in Frankrijk.

Wanneer ben je begonnen met het doceren van Bollywood?

Ik ben sinds enkele jaren bezig met het lesgeven van Bollywood en dit gebeurde eigenlijk vooral op vraag van een aantal organisaties waar ik Indische tempeldans gaf. Bollywood leeft erg in Engeland en Nederland maar begint hier ook aan populariteit te winnen. De vraag wordt steeds groter.

Wat onderscheidt Bollywood van andere dansstijlen?

Het leuke aan Bollywood is dat alles kan en mag. Er zitten allerlei dansvormen in verweven: de puur klassiek Indische dans, volksdans, Oriëntaalse dans alsook elementen uit de Westerse, populaire dansvormen zoals streetdance, hiphop en zelfs breakdance zijn herkenbaar. In Indië zelf noemt men Bollywood-dansen 'filmdans', Indische clipdance eigenlijk. Bollywood is de naam van de filmindustrie in Indië, en in navolging daarvan hebben we in de Westerse wereld ook de naam 'Bollywood' gegeven aan de dansstijl die zijn fundamenteen heeft in de Indische films.

Een grote misopvatting is dat Bollywood vereenzelvigd kan worden met puur Indisch dansen of, erger nog, met Oriëntaalse dansen.

Indisch dansen wordt wel vaker verward met Oriëntaals. Er zijn echter enkele grote verschillen tussen beide dansvormen. Indisch dansen is meer verhalend. De dansjes willen iets uitbeelden, iets vertellen. Ook zijn de geïsoleerde hoofdbewegingen expliciet en heel typisch aanwezig. De voeten spelen een belangrijke rol om het ritme mee te bepalen.

Bij Oriëntaals dansen zit er een heel andere cultuur achter. Hier gaat het ook niet echt om een verhaal te vertellen. Er komen ook veel minder hoofdisolaties aan bod. De heup- en schoudervariëaties staan centraal.

Bollywood mag dan wel een Indische culturele achtergrond hebben, maar er zijn naast kenmerken uit de klassiek Indische dans ook elementen terug te vinden uit Oriëntaalse dansen, vooral dan het heupwiegen. Nogmaals binnen Bollywood is er plaats voor allerlei dansstijlen, dat maakt het juist zo boeiend.

Bollywood is dus een mengelmoes van allerlei dansvormen; net zoals eigenlijk in Bollywood films ook alles mag en kan zolang het maar levendig en kleurrijk is. Maar zijn er dan binnen Bollywood ook geen verschillende strekkingen bv. meer de nadruk op de westerse beat- en hiphopcultuur, of de meer romantische stijl voornamelijk gebaseerd op de klassieke Indische dans?

Natuurlijk wel. Net zoals Bollywood films voor buitenlanders allemaal één pot nat lijken, zijn ook binnen het dansen verschillen. We zien tegenwoordig in de nieuwste film een grotere tendens naar realistische scenario's die meer en meer aansluiten bij de Westerse Hollywood-producties. De films worden minder kitcherig.

Bollywood dansen zoals dat nu in Vlaanderen en in onze buurlanden gegeven wordt, is vanuit commercieel standpunt sterk gebaseerd op hiphop.

Is Bollywood een toegankelijke dansvorm. Ik heb bijvoorbeeld vooral hiphoplessen gevolgd. Is Bollywood dan iets voor mij?

Zeker. Er zijn specifieke bewegingen die je je eigen moet maken zoals de Indisch geïnspireerde hoofd- en handbewegingen. Bij klassiek Indisch dansen is er zelfs een waar alfabet dat met handbewegingen gevormd wordt. Maar doorgaans kan iemand met een hiphop-achtergrond dus heel goed inpikken bij Bollywood.

Anders is het bij de meer klassiek geschoolde mensen. Niet zozeer omwille van danstechnische aspecten, maar zij hebben het blijkbaar moeilijker om alles te los te laten. Ze blijven 'stijf' dansen, vind ik. Vooral de mimiek, de gezichtsexpressie wil nog al eens problemen vormen. Misschien hebben ze te weinig durf?

Dus Bollywood staat eigenlijk open voor iedereen. Beginners, professionele dansers, jong, oud, ... Juist?

Net zoals bij alle dansvormen kan men stellen dat 'jong geleerd oud gedaan' is.

Wanneer binnen Bollywood de nadruk ligt op Westerse dansstijlen zoals hiphop en streetdance is er omwille van het ritmische vooral een jong publiek dat ermee bezig is. In België heb ik de indruk dat Bollywood voorlopig echter nog heel klassiek Indisch geïnspireerd is, waardoor men een meer divers publiek aanspreekt.

Ik vind soms zelfs dat men best geen dansachtergrond kan hebben om Bollywood te leren.

En de mannen onder ons?

Die hebben ook zeer zeker een plaats binnen Bollywood. Net zoals bij klassiek ballet zijn er de typisch mannelijke dansbewegingen. Daarom vraag ik bij een workshop ook steeds op voorhand of er mannen aanwezig zullen zijn of niet.

Is Bollywood vooral een individuele dansstijl of is er ook plaats voor koppel- en groepsdansen?

De Bollywoodfilms hebben dikwijls een romantisch thema als rode draad waarin dansende, verliefde stelletjes een grote rol spelen. Anderzijds is het groepsdansen erg belangrijk. In de films gaat het er vaak om met zoveel mogelijk mensen dezelfde choreografie te dansen.

De choreografieën zijn doorgaans heel eenvoudig. Spijtig wel dat in de films de choreografieën niet altijd even schitterend zijn. Een veelvoorkomende fout die gemaakt wordt is te weinig verplaatsingen en te weinig variatie in de dansjes. Maar uiteindelijk is het niet verbazingwekkend als je weet hoeveel films en bijhorende choreografieën er gemaakt worden. De choreografen van een film zijn in Bollywood even belangrijk als de acteurs. Er wordt jaarlijks een prijs uitgereikt voor de beste choreograaf. De laatste jaren is het vooral één naam die overal opduikt: Ganesh Acharya.

Verklaart de grote toegankelijkheid van Bollywoodlessen misschien ook de populariteit?

Waarschijnlijk wel. Vroeger als ik klein was vonden de meeste mensen Indisch dansen in het algemeen nochtans maar niks. Het zou te kitscherig zijn en geen culturele waarde hebben. Nu is het anders. Mensen houden van het kleurrijke, levendige en fantasierijke spektakel dat Bollywood is.

Wat vind je van Bollyrobics, bollyaquarobic, en meer van die afkooksels die in de commerciële marge opduiken?

Tja, dat is nu eenmaal zo. Op zich heb ik daar niks tegen, dat is zo in de commerciële wereld. Waar ik het wel moeilijker mee heb is dat in Londen hiphopdocenten en dergelijke 'klaargestoomd' worden op 3 maanden om professionele Bollywoodlesgevers te worden. Die mensen kunnen nooit de volledige culturele achtergrond van Bollywood kennen. Maar ja, de vraag overstemt het aanbod, en dat brengt dat met zich mee.

Bedankt voor het interview!

Marijke Dierick